

Jätehuoltoviranomaisen alustava vastine Hämeen Kuljetuspiste Oy:n, Remeo Oy:n ja L&T Oyj:n mielipiteeseen 29.10.2022

Yhteenveto

Hämeen Kuljetuspiste Oy:n, Remeo Oy:n ja L&T Oyj:n mielipiteen ja Rambollin selvityksen huomioiminen kuljetusjärjestelmäpäätöksen valmistelussa

Lahden seudun jätelautakunta päätti kokouksessaan 29.9.2022/§ 28 pyytää mielipiteitä ja lausuntoja kuljetusjärjestelmästä. Kunnan on ennen 35 §:n 4 momentissa ja 37 §:ssä tarkoitetun päätöksen tekemistä tai muuttamista varattava kaikille, joiden oloihin päätöksenteolla on huomattava vaikutus, mahdollisuus saada tietoa ja lausua mielipiteensä asiasta.

Vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta säädetään hallintolain (434/2003) 41 §:ssä.

Jätelain 38 § mukainen valmistelu ei tarkoita, että lausunnoista tai mielipiteistä tulee järjestää uusi kuulemiskierros. Alueen kolmen suurimaan jätteenkuljetusyrityksen Rambollilta tilaama selvitys otetaan huomioon kuljetusjärjestelmäraportin jatkotyöstämisessä muiden mielipiteiden ja lausuntojen kanssa. Mielipiteet ja lausunnot ovat osa päätöksen liitemateriaalia ja ne tulevat jätelautakunnan käsittelyyn.

Kuntaliitolta on pyydetty lausunto Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen päätöksenteon tueksi viranomaisen selvityksen sekä saatujen lausuntojen ja mielipiteiden lisäksi.

Kuljetusyritysten tilaaman Rambollin selvitys

Rambollin raportti perustuu vuoden jätehuoltoviranomaisen vuoden 2017 kuljetusjärjestelmäpäätöksen perusteena olleeseen vastaavaan kuljetusyritysten tilaamaan raporttiin, raporttiin on päivitetty vain uudet kuljetustiedot sekä aluerakennetta kuvaavat kartat. Hallinto-oikeuden päätöksen mukaan jätelain edellytykset kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle eivät täytyneet viranomaisen raportissa ja asiaa ei ollut syytä arvioida toisin Rambollin tekemän selvityksen perusteella. Rambollin selvitys perustui pääosin kolmen yrityksen jätteenkuljetutuksiin liittyneisiin asiakastietoihin. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Rambollin raportissa on tarkastelu kolmen suurimman kuljetusyritysten näkökulmasta nykyisen kuljetusjärjestelmän ja kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen etuja ja haittoja. Raportin laatijalla ei ole ollut käytössään tietoja, jotka ovat vain viranomaiskäytössä. Näin ollen raportissa ei ole voitu huomioida niiden kiinteistöjen mahdollisuutta liittyä järjestettyyn jätteenkuljetukseen, jotka eivät ole kyseisten kuljetusyritysten asiakkaita. Raportissa ei ole myöskään voitu arvioida viranomaisvaikutuksia. Raportin laatijalla ei ole ollut käytössään myöskään jätteenkäsittelytietoja,

jolloin raportissa ei ole ollut mahdollista verrata nykyisen järjestelmän ja kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen vaikutuksia keskenään jätehuollon kokonaisuuteen ja sen alueelliseen kehittämiseen. Merkille pantavaa on myös, ettei raportissa tai mielipiteessä oteta kantaa muiden yritysten, erityisesti pienten kuljetusyritysten, toimintaedellytyksiin.

Kuljetusyritysten Rambollilla teettämän selvityksen yksi pääargumentti viranomaistyönä tehdystä selvityksestä on, että se ei KHO:n (KHO 27.5.2019 2730/1/18) mukaan ole ollut riittävä. Viranomaistyönä tehty selvitys ei ollut riittävä lautakunnan tekemään päätökseen, joka oli esityksen vastaisesti kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus. Viranomaistyönä tehty selvitys on kuitenkin riittävä tarkastelu selvittämään, ettei jätelain 37 § ehdot täyty ja lain mukaan tulee tällöin siirtyä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. HAO:n (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2) ja KHO:n (KHO 27.5.2019 2730/1/18) tekemien aiempien päätösten perusteella virkamiestyönä lautakunnalle tehdyllä päätösesityksellä on hyvin suuri painoarvo.

Virkamiestyönä tehtyyn kuljetusjärjestelmätarkasteluun on järjestetty yhteistyötilaisuuksia sekä alueella toimivien kuljetusyritysten kanssa että kuntien ympäristönsuojelusihteerien kanssa. Lisäksi on pyydetty pohjatiedoksi kuljetusyrityksiltä kuljetus- ja hintatiedot kaikista kunnan vastuulla olevien asiakkaiden osalta ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaiselta kirjalliset näkemykset jätehuollon toteutumisesta kunnittain sekä jäteyhtiöltä jätteenkäsittelystä ja suunnitelmia kunnan järjestämän kuljetuksen järjestämisestä, kilpailutuksen, asukkaiden ja jätteenkäsittelyn näkökulmasta.

Viranomaisen kokonaisarviointissa tuodaan esille kolmen yrityksen näkökulman lisäksi mm. seuraavat asiat, jotka ovat jätelain määrittelemiä tarkasteluedellytyksiä kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle:

- Muiden kuljetusyritysten ml. alueen pienten yritysten asema eri kuljetusjärjestelmissä
- Vaikutukset kuntalaisiin.
- Vaikutuksen jätteenkuljetuksen toimivuuteen alueilla, jotka eivät voi käyttää yritysten tarjoamaan kotinoutopalvelua.
- Vaikutukset jätehuollon järjestelmän kehittämiseen ml. jätteenkäsittelyyn.
- Vaikutukset viranomaiseen

Vastaukset yksityiskohtaisiin mielipiteen väitteisiin on esitetty punaisella. Rambollin selvitystä kommentoidaan erikseen.

LAUSUNTO LAHDEN SEUDUN JÄTEHUOLTOVIRANOMAISEN LAATIMAN SEKA JA ENERGIAJÄTTEEN KULJETUSJÄRJESTELMÄSELVITYKSEN VIRHEISTÄ 12.10.2022

1. Taustaa

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen on laatinut seka- ja energiajätteen kuljetusjärjestelmäselvityksen, mikä on valmistunut 12.9.2022. Kuljetusjärjestelmäselvitystä on tarkoitus käyttää kiinteän jätteen kuljetusjärjestelmäpäätöksen valmistelussa. Jätehuoltoviranomaisen laatima selvitys sisältää lukuisia asiavirheitä sekä vääriä johtopäätöksiä, jolloin kyseisen selvityksen pohjalta ei voida arvioida jätelain 35§:n 2 momentin ja 37 §:n mukaisten vaatimusten täyttymistä kiinteistön haltijan järjestämässä jätteidenkuljetuksessa. Nyt lausunnoilla oleva selvitys ei täytä hallintolain 31 §:n 1 momentin mukaisia vaatimuksia, minkä mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset.

Jätehuoltoviranomaisen selvitys perustuu rakenteeltaan aiemman päätöksen perusteella olleeseen raporttiin. Mm hinnoittelua ja liittymistä on tarkasteltu aiemmasta poiketen postinumerokohtaisesti.

Hallinto-oikeus (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2) totesi edellisen selvityksen perusteella, että selvitykset eivät osoita jätelain 37 §:n edellytysten täyttyvän koko tarkastelualueella. Ramboll Oy:n laatima edellinen selvitys puolestaan ei ole luotettavasti osoittanut tarkastelua tältä osin olennaisesti virheelliseksi. Rambollin selvitys perustui jätteenkuljetusjärjestelmään liittyneisiin kiinteistöihin.

2. Jätelain vaatimukset

Kunnan on huolehdittava siitä, että Jätelaissa tarkoitettu jätteen kuljetus järjestetään kiinteistön haltijan järjestämästä vastaanotto paikasta. Kuljetus voidaan järjestää joko kunnan tai kiinteistön haltijan järjestämänä. Molemmissa kuljetusjärjestelmissä vastuu liittyy järjestettyyn jätteenkuljetukseen on kiinteistön haltijalla ja valvontavelvollisuus viranomaisilla.

Jätelain 35 § mukaan kuljetusjärjestelmästä riippumatta kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa on noudatettava kunnan jätehuoltomääräyksiä ja jäte on toimitettava kunnan määräämään vastaanotto- tai käsittelypaikkaan. Kunta voi myös päättää molemmissa kuljetusjärjestelmissä, että sekalaisen yhdyskuntajätteen kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta ei järjestetä alueella, jossa on hankalat kulkuyhteydet, vähän jätteen haltijoita tai vähän kuljetettavaa jätettä, jollei kuljetusta ole ympäristö- tai terveyssyistä pidettävä tarpeellisenä.

Kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle asetetut vaatimukset on esitetty jätelain 35§:n 2 momentissa ja 37 §:ssä, joiden mukaan:

- jätteenkuljetus on järjestämistävästä riippumatta järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.
- jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle;
- päätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

Edellä esitetyt kriteerit ovat ainoat asiat, minkä perusteella arvioidaan, täyttääkö kuljetusjärjestelmä jätelain 35§ 2 momentin ja 37§ mukaiset vaatimukset. Jos edellä kuvatut vaatimukset täyttyvät tarkasteltavilla alueilla, voidaan jätelautakunnan päätöksellä säilyttää nykyisen kaltainen kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetusjärjestelmä.

Alueella ei ole käytössä kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetusjärjestelmä, koska päätöstä ei ole tehty. Alueella on käytössä vanhan lain mukainen sopimusperusteinen jätteenkuljetusjärjestelmä

Edellytykset kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen siirtymiselle ovat tiukemmat kuin vanhan jätelain mukaiset edellytykset. Päätös ei voi perustua yksinomaan arvioon siitä, miten käytössä ollut sopimusperusteinen jätteenkuljetusjärjestelmä on kunnan arvion mukaan toiminut. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Molemmat oikeusasteet ovat kiinnittäneet huomiota jätelautakunnan vuoden 2017 edellistä kuljetusjärjestelmäpäätöstä koskevissa päätöksissään siihen, että jätelain 37 §:n mukaisten edellytysten tulee täytyä kaikilla muilla alueilla paitsi niillä alueilla jotka on vapautettu kiinteistökohtaisesta keräyksestä (35.4 §). Eli kaikkien edellytysten tulee täytyä myös haja-asutusalueilla.

3. Selvityksessä havaitut asiavirheet ja virheelliset tulkinnot

Seuraavassa on kuvattu yksityiskohtaisesti jätehuoltoviranomaisen laatimassa selvityksessä havaitut asiavirheet ja väärät johtopäätökset. Tämän jälkeen jokaisen virheen/väärän johtopäätöksen yhteyteen on perusteltu aiemmin samaa asiaa käsitelleen korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen (Muu päätös 2476/2019) ja hallintolain 45 §:n 1 momentin mukaisesti, millä perusteella Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen laatima seka- ja energiajätteen jätteenkuljetusjärjestelmäselvitys ei ole luotettava ja miksi se on ristiriidassa tämän lausunnon liitteenä olevaan kuljetusjärjestelmäselvityksen kanssa.

Asiavirhe / väärä johtopäätös 1:

Sivulla 3: *”Jätteenkuljetus tulee järjestää ensisijaisesti kunnan järjestämänä jätteenkuljetuksena.”*

Perustelu: Jätelain mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan vastuulle kuuluvan jätteen kuljetus järjestetään kiinteistön haltijan järjestämästä vastaanotto paikasta 36 §:n (Kunnan järjestämä jätteenkuljetus) tai 37 §:n (Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus) mukaisesti. Jätteenkuljetus voidaan järjestää molemmilla tavoilla, jos kuljetusjärjestelmille asetetut ehdot täyttyvät.

Kunnan tulee järjestää jätelain 32 §:n mukaisesti pykälässä mainitut jätehuollot. Kunta järjestää jätteenkuljetuksen, ei siihen siirtymisen edellytyksiä tarvitse selvittää. Jos tästä poiketen kunta päättää siirtyä kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkeräykseen, tulee jätelain 37 §:n tiukkojen edellytysten täytyä

Asiavirhe / väärä johtopäätös 2:

Sivulla 3: *”Jätelain ehdot eivät tämän selvityksen mukaan täyty, joten seka- ja energiajätteen kuljetuksessa tulee siirtyä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen.” ja ”Kuljetusjärjestelmäselvitys ja -päätös koskevat sekalaista yhdyskuntajätettä eli sekajätettä ja energiajätettä.”*

Perustelu: Kuljetusjärjestelmäpäätökset tulee tehdä jätteittain, eikä päätöksiä voida niputtaa polttokelpoisen sekajätteen ja energiajätteen osalta yhteen. Energiajätteen erilliskeräyksestä luopumisesta on myös tehty jo päätös ja siitä luovutaan vaiheittain 2023 – 2024.

Kuljetusjärjestelmäselvitys koskee sekalaista yhdyskuntajätettä eli sekajätettä ja energiajätettä. Kuljetusjärjestelmäselvityksessä tulee tarkastella selvitysten täyttymistä tällä hetkellä. Tällä hetkellä kerätään sekajätettä ja energiajätettä.

Kunnan päätös kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen käyttöönotosta voi koskea kuntaa tai sen osaa. Kunta voi lisäksi rajata tällaisen päätöksen koskemaan vain tiettyä jätelajia tai tietynlaatuisia jätteitä. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Jätelautakunta päättää pakollisista erilliskerättävistä jätelajeista 22.11.2022, kun päätetään jätehuoltomääräyksistä. Jätelautakunta hyväksyi jätehuoltomääräyslunnon 2.6.2022. Luonnoksessa esitetään energijätteen keräyksestä luopumista. Asia on ollut julkisesti kuultavana jätehuoltomääräyslunnon erikseen 3.6.2022 kokouksen jälkeen. Lisäksi luonnos on esitelty erillisessä tilaisuudessa 14.6.2022 tämän mielipiteen esittäneille ja Rambollin selvityksen tilanneille kuljetusyrityksille.

Energijätteestä luopuminen ei ole yhteydessä kuljetusjärjestelmäpäätökseen, vaan liittyy laajemman pakkausjätteen ja erityisesti muovin erilliskeräyksen alkamiseen. Näistä on säädetty jätelaissa ja asetuksessa.

Asiavirhe / väärä johtopäätös 3:

Sivulla 4: ” Jätelain edellytykset kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle ovat tiukat”

Perustelu: Tämä on selvityksen laatijan mielipide. Kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle on asetettu vähimmäisvaatimukset jätelain 35§:n 2 momentissa ja 37§:ssä. Jos nämä ehdot täyttyvät, voidaan kuljetusjärjestelmäksi valita kumpi kuljetusjärjestelmä tahansa.

Alueella on käytössä sopimusperusteinen kuljetusjärjestelmä, koska lain mukaista kuljetusjärjestelmäpäätöstä ei ole tehty. Jätelain perustelujen (HE 199/2010) mukaan kuljetusjärjestelmään liittyvän kunnan päätöksenteon edellytyksiä täsmennettiin ja lakiin lisättiin säännökset kuljetusten seurannan ja valvonnan tehostamiseksi eli jätelain 37 § edellytysten täyttyminen kiinteistönhaltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle.

Jätelain perusteluiden (HE 199/2010) mukaan vaikka kuljetusten valvontaa tehostetaan voimassa olevan jätelain mukaiseksi, kiinteistön haltijan järjestämään kuljetukseen arvioidaan edelleen liittyvän suurempi riski laittoman jätteenkäsittelyn aiheuttamista ympäristö- ja terveyshaitoista kuin kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kiinteistöjen liittyminen kuljetusjärjestelmään ja jätteen määränpää sen sijaan varmistuvat ilman erityisiä toimenpiteitä kuljetusten järjestämisen yhteydessä.

Kunnan tulee järjestää jätelain 32 §:n mukaisesti pykälässä mainitut jätehuollot. Kun kunta järjestää jätteenkuljetuksen, ei siihen siirtymisen edellytyksiä tarvitse selvittää. Jos tästä poiketen kunta päättää siirtyä kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkeräykseen, tulee jätelain 37 §:n tiukkojen edellytysten täytyä

Asiavirhe / väärä johtopäätös 4:

Sivulla 4: ”Alueella on tarjolla yksityisiä jätteenkuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.”

Perustelu: Jätelain vaatimuksissa ei ole otettu kantaa ovatko jätteenkuljetuspalvelut yksityisiä vai julkisia. Jätelain 35§:n 2 momentin mukaan: ”Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus on järjestämistävästä riippumatta järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä

kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.”

Alueella on sopimusperusteinen kuljetusjärjestelmä, jossa julkinen toimija ei voi tarjota palveluita. Kunnan palveluiden tarjoaminen edellyttää kuljetusjärjestelmäpäätöstä.

Asiavirhe / väärä johtopäätös 5:

Sivulla 4: ” Kunnan järjestämälle jätteenkuljetukselle ei ole lakisääteisiä edellytyksiä, ja siihen voidaan siirtyä, vaikka kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen edellytykset täyttyisivät.”

Perustelu: Jätelain 35§:n 2 momentti koskee myös kunnan järjestämää jätteenkuljetusta, jolloin myös kunnan järjestämä jätteenkuljetus on lakisääteisesti järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.

Kunnan tulee järjestää jätelain 32 §:n mukaisesti pykälässä mainitut jätehuollot. Kunta järjestää jätteenkuljetuksen, ei siihen siirtymisen edellytyksiä tarvitse selvittää. Jos tästä poiketen kunta päättää siirtyä kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkeräykseen, tulee jätelain 37 §:n tiukkojen edellytysten täytyä. KHO on todennut kunnan järjestämää jätteenkuljetusta koskevassa päätöksessään, että jätelain 37 §:n 1 momentissa säädettyjen edellytysten tarkempi arviointi ei ollut jätelautakunnan päätöksen sisältö huomioon ottaen ollut tarpeen (siirtyminen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen). Jätelautakunnan päätös oli siten perustunut hallintolain 31 §:n 1 momentissa edellytetyin tavoin riittäviin selvityksiin. (KHO 2016:20 vuosikirjapäätös)

Asiavirhe / väärä johtopäätös 6:

Sivulla 4: ” Hallinto-oikeus palautti ensimmäisen päätöksen lainvastaisena uudelleen valmisteltavaksi.”

Perustelu: Hallinto-oikeuden päätöstä ei ole palautettu uudelleen valmisteltavaksi lainvastaisena vaan Itä-Suomen hallinto-oikeus on 16.2.2016 tekemällään päätöksellä numero 16/0050/3 kumonnut Päijät-Hämeen jätelautakunnan päätöksen kuljetusjärjestelmästä ja palauttanut asian lautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi, koska lautakunnan päätös ei täyttänyt hallintolain vaatimuksia asian selvittämisestä ja päätöksen perustelemisesta.

Jätelautakunta päätti 2014 asiasta vastoin esittelijän esitystä ilman minkäänlaisia perusteluita. Jätelautakunnan päätös oli lainvastainen, koska päätöstä kiinteistön haltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta ei ollut perusteltu hallintolain mukaisesti.

2014 päätöksen tekemisestä oli kulunut niin kauan, että päätöstä ei voitu käsitellä 2017 uudelleen ilman valmistelua.

Asiavirhe / väärä johtopäätös 7:

Sivulla 4: ”Korkein hallinto-oikeus palautti toisen päätöksen jätelainvastaisena uudelleen valmisteltavaksi.”

Perustelu: Korkeimman hallinto-oikeuden päätöstä ei ole palautettu jätelainvastaisena uudelleen valmisteltavaksi, vaan kyse on KHO:n mukaan ollut päätöksen perusteluiden ja selvitysten puutteellisuudesta. KHO:n päätöksen mukaan:

- kaikille kiinnostuneille varattu mahdollisuus saada tietoa ja lausua mielipiteensä jätelain 38 §:ssä tarkoitettulla tavoin on koskenut vain virkatyönä laadittua selvitystä,
- jätelautakunnan päätöksessä päätöksen perusteluissa ei ole yksityiskohtaisemmin esitetty, millä perusteella lautakunta on päättänyt pitämään Rambollin laatimaa selvitystä luotettavampana kuin virkatyönä laadittua selvitystä,
- kummassakaan jätelautakunnan käytössä olleessa selvityksessä ei ole kattavasti käsitelty kuntien

välisiä yhdyskuntarakenteeseen liittyviä eroja tai eri luonteisia alueita kuntien sisällä, kuten keskustaaajamia ja niitä ympäröiviä maaseutumaisia alueita, eikä vertailtu sitä, miten kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle säädetyt edellytykset toteutuvat erityyppisillä alueilla.

Jätelautakunta teki 2017 koskevassa päätöksessä päätöksen siirtyä kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen. HAO:n (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2) sekä KHO:n (KHO 27.5.2019 2730/1/18) päätökseen mukaan kumpikaan selvitys ei ollut riittävä, että jätelautakunta olisi voinut lain mukaan tehdä selvitysten perusteella päätöksen kiinteistönhaltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta

KHO vahvisti päätöksessään hallinto-oikeuden päätöksen perustelut, joiden mukaan jätelain edellytykset eivät täyty. (KHO 27.5.2019 2730/1/18)

Hallinto-oikeus toteaa päätöksessään (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2):

Hallinto-oikeus toteaa, että erityisalueilla, kuten saaristossa, jätteenkuljetuksen toteuttaminen kiinteistön haltijan järjestämänä on jo yleisesti arvioiden vaikeaa. Jätteenkeräyksen järjestäminen aluekeräyspisteiden avulla on lähtökohtaisesti mahdollista vain kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa.

Lahdessa ja Hollolassa toimii useita kuljetusyrittäjiä, ja muutoinkin alueella toimii pääosin kaksi yritystä. Tähän nähden palveluja on periaatteessa saatavilla koko alueella. Osalla alueesta tosiasiallisesti liikennöi kuitenkin ainoastaan yksi yrittäjä, mitä ei voida pitää myönteisenä seikkana kotitalouksien kannalta. Kiinteistökohtaista kuljetusta on myös jouduttu täydentämään aluekeräyspisteillä.

Jätehuoltoviranomaisen tekemästä tarkastelusta ilmenee lisäksi, että jätepalveluissa on puutteita koko jätelautakunnan alueella haja-asutusalueilla tieyhteydeltään (saarikiinteistöt) tai tien kantavuudelta ongelmallisilla alueilla. Kun lisäksi otetaan huomioon, että hintavertailun perusteella hintavaihtelu oli melko suurta, eivätkä hintavaihtelut perustu yksinomaan aiheuttamisperusteeseen, ei jätelautakunnan päätöksenteon tueksi käytössä olleen selvityksen perusteella voida varmistua siitä, että alueella on jätteen kuljetuspalveluja tarjolla kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin. Asiaa ei ole syytä arvioida toisin Rambollin tekemän selvityksen perusteella. Rambollin selvitys perustui pääosin jätteenkuljetusjärjestelmään liittyneisiin kiinteistöihin.

Lahtea lukuun ottamatta liittymisprosentti järjestettyyn jätteenkuljetukseen on viranomaisen tekemän selvityksen perusteella alueella matala, paikoitellen hyvinkin alhainen. Asiakirjoista ei ilmene, että syitä tähän olisi erityisesti selvitetty. Ramboll Oy:n laatima selvitys puolestaan ei ole luotettavasti osoittanut tarkastelua tältä osin olennaisesti virheelliseksi. Viranomaisen ei ole saanut kuljetusyryyksiltä riittävästi ja riittävän usein tietoja, jotta olisi voitu seurata liittymistilannetta reaaliaikaisesti. Valvontaa vaikeuttaa myös se, että tiedot eivät välity ja järjesty tarvittavaan rekisterimuotoon automaattisesti. Lisäksi ilmeni, että kuljetusyrytykset sallivat

asiakkailleen jätehuoltomääräysten vastaisesti jäteastian soitosta tyhjentämistä. Tarkastelun mukaan myös jätteiden lajittelussa on puutteita.

Edellä esitetty huomioon ottaen selvitykset eivät osoita jätelain 37 §:n edellytysten täyttyvän koko tarkastelualueella.

Edellytykset kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetuksen valinnalle eivät täyty. Jätelautakunnan päätös on kumottava ja asia palautettava jätelautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Korkein hallinto-oikeus toteaa päätöksessään (KHO 27.5.2019 2730/1/18):

Tämän vuoksi ja kun muutoin otetaan huomioon edellä ilmenevät hallinto-oikeuden päätöksen perustelut ja siinä mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen lopputuloksen muuttamiseen ei ole perusteita. (KHO 27.5.2019 2730/1/18)

Asiavirhe / väärä johtopäätös 8:

Sivulla 5: ” Kattavuuden tarkastelussa olennaista on nykyisten kuljetusliikkeiden palvelujen kattavuuden lisäksi myös se, ovatko palvelut kiinteistöille sopivia.”

Perustelu: Kattavuuden arvioinnissa ei ole arviointikriteerinä palveluiden sopivuus kiinteistöille, vaikkakin nykyisessä kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetusjärjestelmässä tarjotaan monipuolisesti erilaisia astiakokoja ja tyhjennysvälejä kaikille asiakkaille. Jätteenkuljetuspalvelujen kattavuutta kuvaa se, miten palvelua on saatavissa tarkastelualueen eri osissa. Jotta jätteenkuljetuspalveluja voidaan todeta olevan saatavilla kattavasti, on alueella toimittava jätteenkuljetusyritys tai -yrityksiä, joilta jätteenkuljetuspalveluja on saatavilla. Jätelaissa ei ole säädetty tarkastelualueella toimivien jätteenkuljetusyritysten lukumäärälle vähimmäisvaatimuksia. Jo yhdenkin yrityksen toimiminen alueella riittää täyttämään palvelun kattavuuden vaatimuksen, jos jätteenkuljetuspalvelua on tosiasiallisesti saatavilla kyseiseltä yritykseltä. Oikeuskäytännössä on annettu painoarvoa myös yksityisten jätteenkuljetusyritysten ilmoitukselle siitä, etteivät ne ole rajanneet mitään aluetta toiminta-alueensa ulkopuolelle (KHO 23.7.2018 t. 3565 muu päätös). Jotta jätelain mukainen vaatimus kattavuudesta ei täytyisi, jätteenkuljetuspalvelujen kattavuudessa ilmenevä puute tulee olla aitoa palvelun puutetta, jolloin kiinteistö ei saa kuljetuspalveluja yhdeltäkään alueella toimivalta yksityisiltä jätteenkuljetusyrityksiltä pyynnöstä huolimatta tai alueella ei liikennöi yksikään yritys. Viranomaisen tekemän selvityksen tulee osoittaa aidon palvelunpuutteen olemassaolo. Pelkkä perusteeton toteamus mahdollisesta palvelun puutteesta ei riitä osoittamaan kattavuuden edellytyksen täyttymättömyyttä.

Kattavuuden osalta tulee tarkastella mitä palveluita yritykset tarjoavat tarkastelualueen erilaisissa osissa. Mikäli asukkaan kiinteistölle ei pääse jäteautolla, jätteenkuljetuspalvelu ei ole tosiallisesti saatavilla.

Osa kattavuutta on myös se, että kuljetuspalvelun hinta ei saa muodostua kuluttajalle kohtuuttomaksi eli mihin hintaan palvelua tarjotaan eri osissa aluetta.

Hallinto-oikeus toteaa yhtenä perusteluna jätelain edellytysten täyttymättömyydelle, että jätehuoltoviranomaisen tekemästä tarkastelusta ilmenee lisäksi, että jätepalveluissa on puutteita koko jätelautakunnan alueella haja-asutusalueilla

tieyhteydeltään (saarikiinteistöt) tai tien kantavuudelta ongelmallisilla alueilla. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Asiavirhe / väärä johtopäätös 9:

Sivulla 5: ” Jätehuollon palveluiden tarjontaa ja hinnoittelua on tarkasteltu taajama- ja haja-asutusalueet erotellen sekä alueelliset erityispiirteet huomioiden.”

Perustelu: Korkeimman hallinto-oikeuden Muu päätös 2476/2019 (27.5.2019) on todettu, että selvityksessä tulisi kattavasti käsitellä kuntien välisiä yhdyskuntarakenteeseen liittyviä eroja tai eri luonteisia alueita kuntien sisällä, kuten keskustaajamia ja niitä ympäröiviä maaseutumaisia alueita ja vertailla sitä, miten kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle säädetyt edellytykset toteutuvat erityyppisillä alueilla. Lahden seudun jätelautakunnan tekemässä selvityksessä tarkastelu on tehty ainoastaan taajama- haja-asutusalueet erotellen, mutta siinä ei ole otettu todellisuudessa huomioon erityyppisten alueiden yhdyskuntarakenteita eikä vertailtu sitä, miten kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle säädetyt edellytykset toteutuvat erityyppisillä alueilla. Tulokset on niputettu yhteen ja todettu virheellisesti, ettei kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen edellytykset toteudu koko tarkastelualueella.

Samankaltaiset alueet voidaan tarkastelussa yhdistää, mutta kuljetusolojenkannalta erityyppisiä alueita, kuten esimerkiksi keskustaajamaa, hyvin harvaan asuttuja alueita ja saaristoalueita, on yleensä syytä tarkastella erikseen (KHO 2016:219 vuosikirja)

Jätelautakunnan selvityksessä on ollut riittävä tarkastelu, sen toteamiseksi, ettei kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen ehdot täyty.

Viranomaisen selvityksessä on tarkasteltu yhdyskuntarakenteeseen liittyviä eroja niiden tekijöiden osalta, joihin yhdyskuntarakenteen eroilla on merkitystä.

Viranomaisen selvityksessä on laskettu kiinteistöjen liittymistä ja jätteenkuljetuksen hintoja postinumerokohtaisesti. Lisäksi selvityksen liitteenä on mm. kartta siitä, miten jätteenkuljetus on jakautunut eri yritysten kesken kiinteistökohtaisesti.

Biojätteen ja sekajätteen keräyksen kehittämisessä on keskitytty alueeseen, johon on tulossa pakollinen biojätteen erilliskeräys. Jätehuollon alueellisen toimivuuden ja palveluiden sopimattomuuden kannalta suurimmat haasteet on saarikiinteistöillä ja kiinteistöillä, joihin ei ole kantavaa tieyhteyttä. Nämä sijaitsevat haja-asutusalueella.

Jätteenkäsittelyn ja esimerkiksi huoltovarmuuden suunnitteluun liittyvien asioiden kannalta yhdyskuntarakenteella ei ole merkitystä. Yksityiskohtaisessa valmiussuunnittelussa yhdyskuntarakenteen erot kuljetuksen järjestämisessä huomioidaan.

Tarkastelussa esim. jätehuoltoon liittymättömiä kiinteistöjä on kaikilla alueilla riippumatta yhdyskuntarakenteesta. Tästä syystä ei ole tullut esiin tarvetta tarkempaan tarkasteluun. On mahdollista, että alueella on olemassa yksittäisiä teitä ja kortteleita, joilla ei ole jätehuoltoon liittymättömiä kiinteistöjä. Tämän kaltaisten maantieteellisesti pienten alueiden irrottaminen ei tue jätelain ehtojen täyttymistä

(jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä) edellytyksiä.

Asiavirhe / väärä johtopäätös 10:

Sivulla 5: ” Haja-asutusalueilla (Lahti, Hollola, Asikkala, Padasjoki, Orimattila, Myrskylä, Pukkila) kaikilla ei ole mahdollisuutta järjestää nykyisellään jätteenkuljetusta. Joidenkin alueiden tieolosuhteiden takia kaikilla ei ole mahdollista ottaa jätteen kotinoutopalvelua.”

Perustelu: Tarkasteltaessa jätelain 35§:n 2 momentin mukaista vaatimusta, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti, tarkastelu kohdistuu tarjottavien palveluiden maantieteelliseen kattavuuteen. Jätehuoltoviranomainen toteaa myös itse, että ”Jätteen kotinoutopalvelua on saatavilla kaikilla alueilla.”, jolloin jätelaissa asetetun kattavuusvaatimuksen voidaan katsoa täyttyvän.

Aikaisemmissa oikeuskäytännöissä on nostettu esille haastavien yhteyksien päässä sijaitsevien kiinteistöjen jätteenkuljetuksen hankaluudet esimerkiksi saarikiinteistöillä. Jätteenkuljetuspalvelujen saatavuus voi olla heikkoa harvaan asutuilla syrjäisillä alueilla, hankalien yhteyksien päässä olevilla alueilla, kuten saaristossa, tai kantavuudeltaan ongelmallisten teiden päässä sijaitsevilla kiinteistöillä. Yhdenvertaisuuden vaatimus ei kuitenkaan tarkoita, etteikö kiinteistöä voida jättää kokonaan kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle. Tilanteessa tulisi arvioida, onko kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestäminen kyseiselle kiinteistölle tarpeellista sen jätehuollon kannalta. Jos kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta ei ole mielekästä järjestää kyseisille kiinteistöille, kunnan tulee ensisijaisesti harkita alueen/kiinteistön rajaamista kokonaan kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jätelain 35 §:n 4 momentin mukaisesti. Asiassa tulee huomioida, ettei rajauspäätös ole kuljetusjärjestelmäriippuvainen. Kunnan tulisi tarkastella rajauspäätöksen tarpeellisuutta, vaikka käytössä olisi kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus. Esimerkiksi selvityksessä esitetyt riittämättömät tieolosuhteet eivät ole kuljetusjärjestelmästä riippuvaisia. Tällaisessa tilanteessa kunta voisi järjestää aluekeräyspisteen ja velvoittaa käyttämään sitä ellei kimpapistettä ole tarjolla.

Hallinto-oikeus toteaa edellisessä Lahden seutua koskevassa päätöksessä, että erityisalueilla, kuten saaristossa, jätteenkuljetuksen toteuttaminen kiinteistön haltijan järjestämänä on jo yleisesti arvioiden vaikeaa. Jätteenkeräyksen järjestäminen aluekeräyspisteiden avulla on lähtökohtaisesti mahdollista vain kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Kiinteistökohtaista kuljetusta on myös jouduttu täydentämään aluekeräyspisteillä. Jätehuoltoviranomaisen tekemästä tarkastelusta ilmenee lisäksi, että jätepalveluissa on puutteita koko jätelautakunnan alueella haja-asutusalueilla tieyhteydeltään (saarikiinteistöt) tai tien kantavuudelta ongelmallisilla alueilla. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Hallinto-oikeus on edellisessä päätöksen perusteluissa todennut, että aluekeräyspistepalveluiden puute on arviointikriteeri. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Jätelain mukaan ei tule ensisijaisesti arvioida kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jättämistä. Jätelain perusteluissa (HE 199/2010) todetaan, että kotitalouksilla on oltava oikeus palvelun helppouteen, saatavuuteen ja toimivuuteen kaikkina aikoina ja kaikissa olosuhteissa. Alueellista rajausta laajoille haja-asutusalueille kotinoutopalvelun ulkopuolelle ei siten tule tehdä siksi, että kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus halutaan säilyttää asukkaiden

palveluiden helppouden ja edullisuuden kustannuksella. Kotinoutopalvelu on aina tarkoituksenmukaisin ja edullisin jätteenkuljetuspalvelu, jos se on mahdollista. Mikäli tehdään alueellinen rajaus, kotinoutopalvelua ei saa tarjota, vaikka se joillakin kiinteistöillä olisi jätekimpan avulla tai tieyhteyksien puolesta mahdollista

Asiavirhe / väärä johtopäätös 11:

Sivulla 5: *"Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa yritykset eivät voi tarjota asukkaille aluekeräyspistepalvelua."*

Perustelu: Aluekeräyspistepalvelut eivät ole jätelain mukainen arviointikriteeri, eikä niiden tarjoamisella tai tarjoamatta jättämisellä ole merkitystä kuljetusjärjestelmän valinnassa. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa asukkaat voivat sopia jätteiden keräyksestä esimerkiksi kimpptaatioilla/pisteillä, missä toimintaperiaate on aluekeräyspistepalvelun kaltainen.

Hallinto-oikeus on edellisessä päätöksen perusteluissa todennut, että aluekeräyspistepalveluiden puute on arviointikriteeri. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Hallinto-oikeus toteaa edellisessä Lahden seutua koskevassa päätöksessä, että jätteenkeräyksen järjestäminen aluekeräyspisteiden avulla on mahdollista vain kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa. Oikeus toteaa edelleen, että kiinteistökohtaista kuljetusta on myös jouduttu täydentämään aluekeräyspisteillä. Jätehuoltoviranomaisen tekemästä tarkastelusta ilmenee lisäksi, että jätepalveluissa on puutteita koko jätelautakunnan alueella haja-asutusalueilla tieyhteydeltään (saarikiinteistöt) tai tien kantavuudelta ongelmallisilla alueilla. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Jätekimppojen perustaminen on mahdollista kummassakin kuljetusjärjestelmässä samoin ehdoin.

Asiavirhe / väärä johtopäätös 12:

Sivulla 5: *"Käsittelyhintaa vaihtelee kaikilla kolmella suurella yrityksellä myös yrityksen omien asiakkaiden välillä. Käsittelyhintaa tulee perustua jätelajin jätetaksan mukaiseen käsittelyhintaan ja astiakokoon."*

Perustelu: Jätehuoltoviranomainen tulkitsee virheellisesti, että käsittelyhinnan tulisi perustua jätelajin jätetaksan mukaiseen käsittelyhintaan ja astiakokoon. Todellisuudessa jätehuollon kustannukset lähtevät aiheuttamisperiaatteesta (Jätelaki 20§): *"Jätteen alkuperäinen tuottaja taikka nykyinen tai aiempi jätteen haltija vastaa jätehuollon kustannuksista mukaan lukien tarvittavasta infrastruktuurista ja sen toiminnasta aiheutuvat kustannukset."*, jolloin myös käsittelyhinnassa on eroja yritysten ja eri asiakkaiden välillä. Tämä on seurausta siitä, että käsittelyhintaa laskutetaan Salpakierrolla painoperusteisesti (€/t) ja käsittelyhintaa kohdennetaan eri asukkaille tyhjennysperusteisesti (€/tyhjennys). Silloin eri asukkailla jäteastioiden täyttöaste, koko ja jätteen tilavuuspaino (eri painoista jätettä) vaihtelevat, mistä seuraa, että käsittelyhinnoissa on pieniä eroja eri asiakkaiden välillä. Kohdentamalla myös käsittelymaksuosuus eri asiakkaiden välillä todellisen havaintojen mukaisesti, hinnoittelu noudattaa juuri aiheuttamisperiaatteen mukaista hinnoittelua ja täyttää jätelain mukaiset vaatimukset kohtuullisuudesta.

Jätelain perustelujen (HE 199/2010) mukaan kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kuljetuspalvelun hinnoittelun läpinäkyvyyttä pyritään

turvaamaan vaatimuksella kiinteistön haltijalle toimitettavassa laskussa eriteltävistä tiedoista. Vaatimuksella turvattaisiin maksun läpinäkyvyyttä silloin, kun kunta perii jätteen käsittelyä koskevan maksun jätteen kuljettajalta. Tällöin kuljettajan olisi eriteltävä kiinteistön haltijalle tekemässä tarjouksessa ja laskussa kuljettajan kunnalle maksama käsittelymaksun osuus sekä kuljettajalle jäävä kuljetuspalvelusta perittävä osuus. Tämä helpottaisi eri kuljetusyrittäjien kilpailuttamista ja näiden tarjoamien kuljetushintojen vertailua.

Lisäksi jätelain perustelujen mukaan jätteen kuljettajan tulisi antaa kirjanpitoa koskevat tiedot kunnan jätehuoltoviranomaisen nähtäväksi, jos tämä sitä pyytää käsittelymaksujen kustannusvastaavuuden seuraamiseksi. Käsittelymaksun tulee siis perustua suoraan perittävään jätteenkäsittelymaksuun. Alueella ei ole käytössä punnitsevia pakkaavia jäteautoja, joten hinta on astiakohtainen. Kuljetusmaksuosuuden tulee sisältää jätelain perustelujen mukaan kuljettajalle jäävä kuljetuspalvelusta perittävä osuus.

Jätehuoltoviranomainen kysyi ennen selvityksen tekemistä yrityksiltä *Perustuuko seka- ja energiajätteen käsittelyhintajätteen vastaanottomaksuun? Miten se on laskettu?* Kolme suurta kuljetusyritystä (mielipiteen antajat) vastaisivat seuraavasti:

- Kaikilla jäteastioilla on laskettu arviopaino tilavuuden mukaisesti. Hinnoittelu- ja laskentaperusteet ovat yhtiön liikesalaisuuksia.
- Perustuu, laskettu omasta taulukosta astioiden keskipainoista.
- Käsittelyhinnat perustuvat keskiarvopainoihin ja astiakokoon.

Jatkokysymykseen *Onko kaikilla asiakkailanne keskenään sama astian kokoon perustuva käsittelyhintajätteen vastaanottomaksuun? Jos ei mihin se perustuu?* Kolme suurta kuljetusyritystä (mielipiteen antajat) vastaisivat seuraavasti:

- Eroja esiintyy. Asiakkaat ovat erilaisia jätekertymien, -määrien ja -lajittelun osalta. Tämä tulee ottaa huomioon hinnoittelussa.
- Hinnat perustuvat asiakkaan ja yrityksen x väliseen sopimukseen.
- Kyllä on.

Ensimmäinen yritys ei ole pystynyt esittämään, miten asiakkaan jäteastian paino huomioidaan yksittäisessä laskussa, koska alueella ei ole käytössä punnitsevia autoja, Toinen yritys ei ole selvittänyt mistä hintaerot johtuvat. Kolmannen yrityksen vastaus on ristiriidassa hinta-aineiston kanssa.

Asiavirhe / väärä johtopäätös 13:

Sivulla 5: "Asukkaat eivät ole yhdenvertaisessa asemassa kunnan sisällä. Jäteastioiden tyhjennysmaksut

vaihtelevat asiakkaan kilpailutusvoiman ja alueen kilpailutilanteen mukaan. Asuntoja vuokraavat yhtiöt ja isot isännöitsijät saavat jätteenkuljetuksen edullisemmin."

Perustelu: Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta

heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. Erilainen kohtelu ei ole syrjintää. Yksikään alueen jätteenkuljetusyritys ei hinnoittelu jätteenkuljetuspalveluita yhdenvertaisuuslain (30.12.2014/1325) vastaisesti vaan jätteen tyhjennyspalveluiden hinnoittelu perustuu jätelain aiheuttamisperiaatteeseen, yritysten tuotantorakenteisiin (mm. muut tyhjennyspisteet ja reittitehokkuus), eri kohteiden keräysolosuhteisiin (mm. astiasijoittelu ja asioiden tyhjentämiseen kuluva aika), alueiden yhdyskuntarakenteeseen (mm. asukasmäärät ja -tiheys, kuljetusmatkat) ja markkinatalouteen (mm. astioiden kilpailutus, kampanjat ja jäsenedut). Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kaikilla asukkailla ei kuulukaan olla samat jäteastioiden tyhjennysmaksut, koska markkinoilla toimii useampia yrityksiä. Jos yritykset sopisivat keskenään tarjoavansa jätteen keräystä ja kuljetusta kaikille asiakkaille samalla hinnalla olisi kyseessä laitton hintakartelli. Jätelain mukaisia ehtoja tarkasteltaessa keskeistä on, että hintaerot ovat kohtuullisia ja syrjimättömiä sekä hinnoittelun erot ovat perusteltavissa.

Jätelaki ei tunne sanaa yhdenvertaisuus kuljetusjärjestelmätarkastelun yhteydessä. Sana vaihdetaan jätelain termiin ”tasapuolisessa asemassa” selvityksen jatkotyössä.

Tyhjennysmaksujen ei tarvitse olla samoja, mutta ne eivät voi perusteettomasti vaihdella. Hallinto-oikeus (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2) totesi 2017 kuljetusjärjestelmäpäätöksen palauttamisen yhteydessä, että *kun lisäksi otetaan huomioon, että hintavertailun perusteella hintavaihtelu oli melko suurta, eivätkä hintavaihtelut perustu yksinomaan aiheuttamisperusteeseen, ei jätelautakunnan päätöksenteon tueksi käytössä olleen selvityksen perusteella voida varmistua siitä, että alueella on jätteen kuljetuspalveluja tarjolla kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.*

Asiavirhe / väärä johtopäätös 14:

Sivulla 6: ” Jätehuollon kokonaisuus koostuu jätteen keräyksestä, kuljetuksesta ja käsittelystä. Jätehuollon yleisessä toimivuudessa ja alueellisessa kehittämisessä tulee tarkastella koko ketjun toimivuutta ja kehittämismahdollisuuksia. Edellytystä tarkastellaan siten alueellisena kokonaisuutena.”

Perustelu: Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen laatimassa selvityksessä jätehuollon toimivuutta ja kehittämismahdollisuuksia ei ole arvioitu alueellisena kokonaisuutena, vaan tarkastelu on keskittynyt ainoastaan kuntavastuullisen jätehuollon toimivuuteen ja kehittämismahdollisuuksiin. Jätehuollon alueellinen kokonaisuus pitää kuitenkin sisällään myös markkinaehtoisen jätehuollon, mikä myös tulee huomioida osana yleistä toimivuutta ja alueellista kehittämistä. Nykyiset jätteenkuljetusyritykset ovat myös ilmaisseet useaan kertaan kiinnostuksensa kehittää alueen jätehuoltoa yhdessä eri yhteistyötahojen kanssa. Aikaisemmissa oikeuskäsittelyissä jätteenkuljetusyritysten kiinnostusta alueellisen jätehuollon kehittämiseen on pidetty osaltaan osoituksena kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen yleisen toimivuuden kannalta myönteisenä asiana (Hämeenlinnan HaO 20.11.2017 t. 17/0495/2 ja Hämeenlinnan HaO 20.11.2017 t. 17/0496/2). Myös korkein hallinto-oikeus yhtyi hallinto-oikeuden perusteluihin kyseisiä ratkaisuja koskevissa päätöksissään KHO 23.7.2018 t. 3566 (muu päätös) ja KHO 23.7.2018 t. 3567 (muu päätös)).

Jätelain arviointikriteerit

KHO:n vuosikirjapäätöksen 2016:20 mukaan selvityksessä tulee arvioida Kuntaliiton yleiskirjeen mukaisia asioita. Kuntaliiton yleiskirjeessä jätehuollon toimivuuden ja alueellisen kehittämisen osalta tulee arvioida seuraavia asioita:

1. Viranomaisten käytännön mahdollisuudet seurata ja valvoa jäteastioiden tyhjennyksiä ja jätteenkuljetusta.
2. Eri järjestelmien vaikutukset kunnan jätelaitoksen käsittelyjärjestelmään ja sen kehittämiseen.
3. Toimivat yritykset ja kuljetusten merkitys niiden toiminnassa (yritysten elinkelpoisuus, mahdollisuudet investoida).
4. Mahdollinen eri kokoluokan uusien yritysten syntyminen sekä yritysten poistuminen keskitetyn kilpailutuksen myötä.
5. Työllistävä vaikutus

Kuljetusjärjestelmätarkastelussa tehdään päätös vain kunnan vastuulla olevan jätteen (35 §) jätteenkuljetuksesta. Jätelain perusteluissa (HE 199/2010) on kuitenkin arvioitu, että keskitetty kilpailuttaminen lisää taloudellista toimintaa koko jätehuollon toimialalla ja on toimialan kehittymisen kannalta kannatettavaa.

Jätelain perusteluissa (HE 199/2010) on arvioitu, että keskitetty kilpailuttaminen lisää taloudellista toimintaa koko jätehuollon toimialalla ja on toimialan kehittymisen kannalta kannatettavaa.

Viranomaisen kuljetusjärjestelmäselvitys perustuu tietoihin, jotka ovat jätelain mukaan viranomaisen saatavilla, muita tietoja ei edellytetä. Jätehuoltoviranomaisella ei ole jätelain mukaan mahdollisuutta pyytää kunnan vastuulle kuulumattoman jätteen osalta tietoja Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) on toimivaltainen viranomaisen kunnanvastuulle kuulumattoman jätteen yksityisten jätehuoltopalveluiden saatavuuden tarkastelussa ja markkinatilanteen arvioinnissa.

Elinkeinotoiminnan jätehuolto on turvattu jätelain perusteella. Kunnan velvollisuudeksi säädetään myös jätehuollon järjestäminen elinkeinotoiminnan jätteen tuottajille silloin, kun yksityistä jätehuoltopalvelua ei tietyllä alueella ole kohtuullisesti saatavilla ja jäte laadultaan ja määrältään soveltuu kuljetettavaksi tai käsiteltäväksi kunnan jätehuoltojärjestelmässä (toissijaisen palvelun velvoite). Jätelain tavoitteena on turvata jätehuollon toimivuus mainituissa tilanteissa.

Jätehuollon alueellinen kehittäminen

Kuljetusyritykset ovat uusineet kalustoaan jätehuoltomääräyksiin sopiviksi. Kaluston uusiminen on vain osa kehitystä ja palvelumuodot asiakkaan näkökulmasta eivät ole kehittyneet.

Energiajätteestä lajitellaan tällä hetkellä laitospöytäkäsitelyssä muovi erikseen, joten kaikilla alueen kiinteistöillä on muovinkeräys. Erotellun muovin puhtaus on yhtä hyvä kuin muovin erilliskeräyksessä. Aloitettu vapaaehtoinen muovin keräys ei siis edistä

kierrätysastetta ja tuo asukkaalle lisämaksuja. Muovin keräys aloitetaan 2023 Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen alueella, koska se tulee jätelainsäädännön mukaan pakolliseksi.

Pienemmissä kunnissa vapaaehtoinen lajittelu ei ole yleistynyt, ilmeisesti hinnan takia.

Jätehuoltoviranomaisen aloitteita esimerkiksi lukituksen uudistamiseksi ja yhteisestä lukitusjärjestelmästä ei saatu käytäntöön kuljetusyritysten kanssa. Alueen yhtenäinen lukitus tulee käyttöön Salpakierron hallinnoimana, kun pakkausjätteet siirtyvät Salpakierron kuljettamaksi.

Salpakierto (silloinen Päijät-Hämeen jätehuolto Oy) käynnisti jo 2014 laajan yhteistyöprojektin biojätteen erilliskeräyksen kehittämiseksi. Hanke pysähtyi siinä vaiheessa, kun kuljetusliikkeiden olisi pitänyt käynnistää toimet. Kun biojätteen keräys säädettiin Salpakierron kuljettamaksi, biojätteen erilliskeräyskokeilu päästiin aloittamaan Salpakierron kilpailuttamana pilottina Lahden alueella 1.5.2020.

Asiavirhe / väärä johtopäätös 15:

Sivulla 6: ” Jätteenkuljetukseen liittymisaste on kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa heikompi kuin kunnan järjestämässä kuljetuksessa. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa koko alueella vain 71 % kiinteistöistä on tilannut jätteenkuljetuksen.”

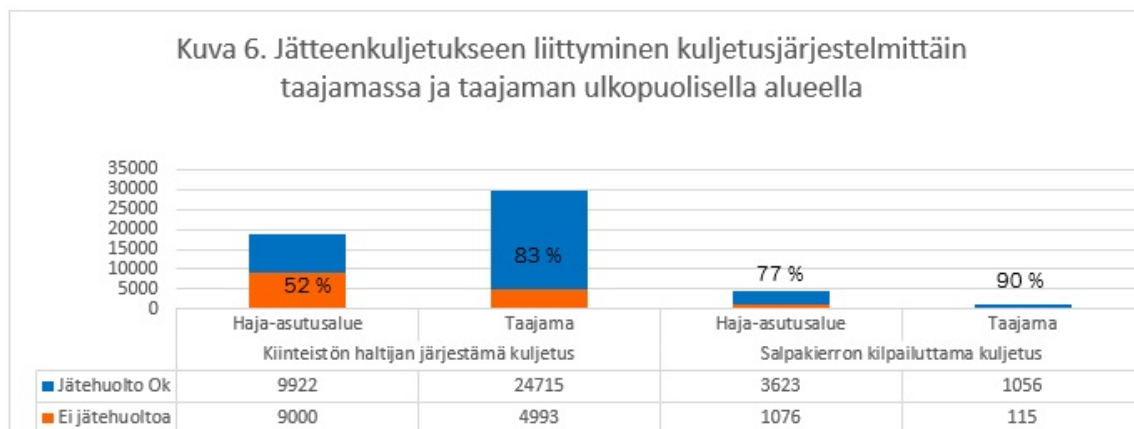
Perustelu: Jätelain mukaisen valvontaviranomaisen on huolehdittava siitä, että kaikki kiinteistöt, joille ei ole myönnetty poikkeusta, kuuluvat järjestettyyn jätteenkuljetukseen. Kuljetusjärjestelmällä ei ole vaikutusta liittymisvelvollisuuteen. Jos kiinteistö ei ole liittynyt jätteen keräykseen eikä saanut siitä vapautusta, niin riippumatta kuljetusjärjestelmästä hän rikkoo jätelakia. Ainoa taho, joka voi ja saa siihen puuttua on viranomainen. Mahdollisimman korkea liittymisaste on kaikkien osapuolten tahtotila. Jos Lahden seudun jätehuoltoviranomainen on luotettavasti tunnistanut liittymisvelvolliset kiinteistöt ja ilmoittaa tarkat liittymisasteet, hänen tulisi hoitaa hänelle osoitetut lakisääteiset tehtävät ja velvoittaa kiinteistöt liittymään kiinteistöittäiseen jätteenkuljetusjärjestelmään, riippumatta sen toteutustavasta. Viranomaisen selvityksessä ei ole esitetty mihin liittymisaste perustuu. Aikaisemmassa selvityksessä viranomainen oli laskenut liittymisasteen virheellisesti rakennusten lukumäärän perusteella, vaikka samalla kiinteistöllä on usein useita rakennuksia. Jotta liittymisastetta voidaan todellisuudessa arvioida tulisi selvittää liittymisvelvolliset kiinteistöt. Tämä koskee molempia kuljetusjärjestelmiä. Lisäksi viimeisimmän tarkastelualueita koskevan KHO:n Muu päätös 2476/2019 mukaisesti kuljetusjärjestelmäpäätöksen yhteydessä erilaisia alueita tulee tarkastella erillään, ottaen huomioon ^{6/11} alueiden erityispiirteet sekä yhdyskuntarakenne. Nyt selvityksessä ilmoitetaan koko alueen keskimääräinen liittymisaste, mikä ei vastaa viimeisintä ohjeistusta riittävästä selvittämisestä. Liittymisasteen ja liittymisvelvollisten seuranta on myös helpottunut jätelain päivityksen myötä, kun jätteenkuljetusyritykset toimittavat tyhjennystiedot neljä kertaa vuodessa.

Päätöksenteossa ei arvioida tahtotilaa vaan sitä toteutuvatko jätelain 37 § ehdot tosiasiallisesti. Jätteenkuljetuksen järjestäminen 37 §:n mukaisesti johtaa siihen, että kiinteistön haltija on velvollinen tekemään sopimuksen jätteen kuljettamisesta. Se lisää kiinteistön haltijan velvollisuuksia verrattuna kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen (KHO 2016:20 vuosikirjapäätös). Vaikeus valvoa toiminnan lainmukaisuutta on ollut sopimusperusteisen jätteenkuljetuksen merkittävä

heikkous. Tällaiseen runsaasti aikaa vaativaan valvontaan ei kuntien viranomaisilla käytännössä ole mahdollisuuksia (HE 199/2010)

Mikäli nykyisessä tilanteessa nähdään, että kiinteistöjen liittymisaste on heikko, se puoltaa siirtymistä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. Jätelain perustelujen (HE 199/2010) mukaan kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kiinteistöjen liittyminen kuljetusjärjestelmään ja jätteen määränpää sen sijaan varmistuvat ilman erityisiä toimenpiteitä kuljetusten järjestämisen yhteydessä.

Jätelain perustelujen (HE 199/2010) mukaan kuntien siirrettyä sopimusperusteisesta jätteenkuljetuksesta kunnan järjestämään kuljetukseen on eräissä tapauksissa havaittu, että merkittävä osa alueen kiinteistöistä ei ollut järjestänyt jätteenkuljetusta lain edellyttämällä tavalla. Kuva 6 kertoo eron Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen alueella.

Asiavirhe / väärä johtopäätös 16:

Sivulla 6: "Jätteenkuljetuksen järjestäminen haja-asutusalueilla ei kaikilla kiinteistöillä ole mahdollista kiinteistökohtaisilla jäteastioilla. Vain kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa voi tarjota aluekeräyspistepalvelua."

Perustelu: Kiinteistökohtainen tyhjennys on osin haastavaa harvaan asutuilla syrjäisillä alueilla, kuten esimerkiksi hankalien yhteyksien päässä saaristossa tai kantavuudeltaan ongelmallisten teiden yhteydessä olevilla kiinteistöillä. Tämä ei ole kuljetusjärjestelmästä riippuvainen asia, vaan samojen kohteiden kiinteistökohtainen tyhjennys on haastavaa molemmissa kuljetusjärjestelmissä. Haasteellisuuksista huolimatta nykyiset kuljetusyritykset ovat tarjonneet aina palveluita ja onnistuneet löytämään sellaisen toteutusratkaisun, että jätehuollon toimivuus on voitu varmistaa. Tilanteissa, missä kiinteistöittaiset tyhjennykset eivät ole mahdollisia kiinteistöittaisilla jäteastioilla, ensisijaisesti tulisi arvioida, onko kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen järjestäminen kyseiselle kiinteistölle tarpeellista sen jätehuollon kannalta. Jos kiinteistöittaista jätteenkuljetusta ei ole mielekästä järjestää kyseisille kiinteistöille, kunnan tulee harkita alueen/kiinteistön rajaamista kokonaan kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jätelain 35 §:n 4 momentin mukaisesti. Asiassa tulee huomioida, että rajauspäätös ei ole kuljetusjärjestelmäriippuvainen.

Kunnan tulisi tarkastella rajauspäätöksen tarpeellisuutta, vaikka käytössä olisi kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus. Silloin jos kiinteistöittäinen jätteenkeräys ei ole mahdollista, kiinteistöllä on mahdollisuus liittyä tai muodostaa mm. kimppapiste sellaiseen paikkaan, mistä jätteen pystytään kuljettamaan. Kimppapisteissä toimintaperiaate on aluekeräyspistepalvelun kaltainen. Alueen voimassa olevien jätehuoltomääräysten mukaisesti haja-asutusalueella asukkaat voivat käyttää yhteisiä jäteastioita, jos jokin seuraavista ehdoista täyttyy:

- kiinteistöt, jotka sijaitsevat ajotietä enintään kolmen kilometrin päässä yhteisestä jäteastiasta,

– kiinteistöt, jotka sijaitsevat saman yksityistien tai -tietön varrella,
– kiinteistöt, joihin kuljetaan veneellä ja yhteinen astia on sijoitettu venepaikan yhteyteen tai enintään kolmen kilometrin päähän rantautumispaikasta.

Jos Lahden seudun jätehuoltoviranomainen on tunnistanut konkreettisesti kiinteistöjä, joilla ei ole mahdollista hoitaa jätehuoltoa kiinteistökohtaisilla jäteastioilla, tulee niiden liittymisvelvollisuus arvioida jätelain 35 §:n 4 momentin mukaisesti sekä varmistaa, että päivitettävissä jätehuoltomääräyksissä olevat ehdot eivät estä asianmukaista jätehuollon järjestämistä mm. kimpappisteiden ja/tai kunnan järjestämien aluekeräyspisteiden avulla.

Jätelain mukaan ei tule ensisijaisesti arvioida kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jättämistä. Jätelain perusteluissa (HE 199/2010) todetaan, että kotitalouksilla on oltava oikeus palvelun helppouteen, saatavuuteen ja toimivuuteen kaikkina aikoina ja kaikissa olosuhteissa. Alueellista rajausta laajoille haja-asutusalueille kotinoutopalvelun ulkopuolelle ei siten tule tehdä siksi, että kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus halutaan säilyttää asukkaiden palveluiden helppouden ja edullisuuden kustannuksella. Kotinoutopalvelu on aina tarkoituksenmukaisin ja edullisin jätteenkuljetuspalvelu, jos se on mahdollista. Mikäli tehdään alueellinen rajaus, kotinoutopalvelua ei saa tarjota, vaikka se joillakin kiinteistöillä olisi jättekimppan avulla tai tieyhteyksien puolesta mahdollista

Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen alueella on samanlaiset jättekimppaehdot kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen alueella ja selvityksen alueella.

Selvityksen alueella (nykyinen sopimusperusteinen kuljetusjärjestelmä) asukkaat eivät tosiasiallisesti ole järjestäneet jätteenkuljetusta yhtä hyvin kuin kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa. Tähän voi vaikuttaa se, että asukkaat eivät tunne naapureitaan tai samaan venevalkamaan tulevia muita ihmisiä ja jätehuollon sopiminen asukkaiden kesken ei ole helppoa. Tämä nykytilanne on arvioinnin kohde, ei teoreettinen mahdollisuus hoitaa jätteenkuljetus.

Asiavirhe / väärä johtopäätös 17:

Sivulla 6: ” Nykyisessä järjestelmässä ei voida taata jätteenkuljetuksen toimivuutta poikkeustilanteissa.”

Perustelu: Kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen toimivuus poikkeustilanteissa on osoitettu toimivan hyvin mm. koronapandemian aikana. Poikkeustilanteissa yhteistyö ja viestintä eri toimijoiden välillä on osoittautunut tärkeäksi ja tyhjennykset on hoidettu sovitun mukaisesti. Poikkeustilanteissa kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa ei ole yhtään enempää kalustoa käytössä tai henkilöstöä ajamassa. Poikkeustilanteissa jätehuollon palvelut voidaankin taata jopa paremmin kiinteistön haltijan järjestämässä jätteiden kuljetuksessa kuin kunnan järjestämässä jätteiden kuljetuksessa, koska kiinteistön haltijan järjestämässä jätteiden kuljetuksessa järjestelmät ja kalusto ovat hajautettu useammalle toimijalle. Alueen suurimmilla jätteenkuljetusyrityksillä on lisäksi omat poikkeustilannesuunnitelmat, joissa on varauduttu erilaisiin poikkeustilanteisiin.

Jätteenkuljetuskalustoa on saatavilla kummassakin järjestelmässä suhteellisen saman verran, kunnan järjestämässä sitä voi olla hiukan enemmän, kun liittymättömät kiinteistöt on liitetty jätteenkuljetukseen.

Kunnan järjestämässä kuljetuksessa on koko toimialuetta koskeva varautumissuunnitelma eri poikkeustilanteisiin. Kriisitilanteissa koko alueen jätehuolto on organisoitu ja järjestetty keskitetysti resurssit huomioon ottaen ja käyttäen ne tehokkaasti. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa kalustoa voidaan siirtää kuntien kriittisiin kohteisiin ja jätehuoltoviranomaisen priorisoimiin kohteisiin.

Kiinteistönhaltijan järjestelmässä ei kokonaiskoordinointia voi tehdä ja osa alueista saattaa jäädä kokonaan hoitamatta. Asukkaille ei myöskään pystytä tekemään keskitettyä kohdennettua viestintää kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa.

Asiavirhe / väärä johtopäätös 18:

Sivulla 6: *”Vain sekajäte jää kiinteistönhaltijan järjestämäksi. Kaksoiskuljetusjärjestelmä ei edistä jätehuollon toimivuutta tai alueellista kehittämistä.”*

Perustelu: Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen laatimassa selvityksessä ei perustella väitettä kaksoiskuljetusjärjestelmän toimimattomuudesta tai vaikutuksia alueelliseen kehitykseen vaan kyseessä on selvityksen laatijan mielipide. Sekajätteen keräys kiinteistön haltijan järjestämällä jätteiden keräyksellä tosiasiallisesti edistää jätehuollon toimivuutta ja alueellista kehittämistä, kun katsotaan koko jätehuoltoketjun toimivuutta ja kehittämismahdollisuuksia. Silloin kuljetusjärjestelmä säilyttää alueella kuntaurakoiden saamisesta riippumattomia yrityksiä, jotka pystyvät paremmin tarjoamaan palveluitaan myös markkinaehtoisena jätehuollon osalta, kun yritykset saavat laajemman tulopohjan ja sen myötä paremmat toimintaedellytykset. Kuntavastuullisten jätteiden määrä pysyy molemmissa järjestelmissä samana, jätettä muodostuu samaa tahtia ja jätteet toimitetaan samaan käsittelypaikkaan, jolloin kuljetusjärjestelmällä itsellään ei ole vaikutusta kuntavastuullisten jätteiden käsittelyn alueelliseen kehittämiseen.

Jätelain perusteluissa (HE 199/2010) on lähtökohtaisesti sanottu, että kaksoisjärjestelmän on myös todettu monimutkaistavan yhteistyötä jätehuollossa silloin, kun jätteenkuljetusjärjestelmät ovat yhteistyöhön osallistuvissa kunnissa erilaiset jätehuoltoviranomaisen alueella.

Jätehuoltoviranomaisen selvityksessä on perusteltu asiaa mm. seuraavasti:

- Biojäte tulee erilliskerätä tai kompostoida jatkossa 10 000 asukkaan taajamissa (Lahden, Heinolan ja Hollolan keskustaajamat) kaikilla kiinteistöillä. Sekajätteen osalta siirtyminen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen mahdollistaisi sen, että pientalojen seka- ja biojätteen keräys näissä taajamissa voitaisiin hoitaa samalla kalustolla samalla tyhjennyskerralla kaksoislokeroutolla. Tässä voitaisiin hyödyntää nykyistä olemassa olevaa kalustoa. (s.21)
- Alueilta, joissa biojäte erilliskerätään, voidaan sekajäte kunnan järjestämässä kuljetuksessa ohjata lajittelulaitokseen, jossa saadaan erilleen jätteessä vielä olevat materiaalihyödynnettävät jakeet. Kiinteistön haltijan järjestelmässä tämä ei ole mahdollista, sillä samoihin kuormiin kerätään sekajätteet alueilta, joissa erilliskerätään biojäte ja niiltä alueilta, joissa biojätettä ei erilliskerätä. (s. 23)

- Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa asuinkiinteistön jätehuollon asioiden hoitaminen onnistuu asukkaalta yhden ja saman toimijan kanssa. Myös lasku tulee yhdeltä ja samalta toimijalta. Näin asukkaan on helpompaa hahmottaa jätehuoltonsa kokonaistilanne ja vaikuttaa siihen esim. tehostamalla lajittelua. (s.29)

Kuljetusyritysten tilaamassa selvityksessä ei esitetä miten kaksoiskuljetusjärjestelmä edistää jätteiden kierrätysastetta tai asukkaiden jätehuollon alueellista kehittämistä.

Asiavirhe / väärä johtopäätös 19:

Sivulla 6: ” Nykyisessä kuljetusjärjestelmässä kuljetusyritykset eivät ole kehittäneet keräysjärjestelmiä. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa voidaan tarjota seka- ja biojätteen monilokeropalvelua pientaloille ja laajempaa syväkeräyspalvelua taloyhtiöille. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa tyhjennysväliä voidaan optimoida asiakkaan tarpeiden mukaan.”

Perustelu: Kaikki alueen kuljetusyritykset ovat kehittäneet keräysjärjestelmiään ja kaikilla yrityksillä on käytössään mm. monilokeroautoja. Alueella on myös aloitettu kuljetusyritysten toimesta muovin keräys jo ennen pakkoa erilliskeräykseen. Useat yritykset tarjoavat syväkeräyspalveluitaan jo koko Päijät-Hämeen alueella, joten nykyistä laajempaa syväkeräyspalveluiden tarjontaa ei voida enää toteuttaa. Kuljetusyritykset myös tekevät jatkuvaa tyhjennysreittioptimointia jätemääräysten puitteissa, ottaen huomioon asiakkaiden tyhjennysvälit ja tarpeet jätėjakeittain. Viranomaisen laatimassa selvityksessä esitetyt kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen edut ovat jo arkipäivää nykyisessä kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa. Jos viranomais selvityksen perusteella esitetään ko. asioiden edistävän jätehuollon alueellista kehittämistä kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa niin silloin samojen asioiden toteutumisen jo nykyisellään voidaan katsoa täyttävän jätelain vaatimukset jätehuollon alueellisen kehittämisen osalta kiinteistön haltijan järjestämässä jätteiden kuljetuksessa. Viimeaikaisissa alueen kunnallisen jätteenkeräyksen kilpailutuksissa (muovi ja kartonki) keräys on kilpailutettu 1-kammioautoille, mikä ottaa takapakkia keräysjärjestelmien kehityksessä, sillä alueen toimintamalli on ollut jo hyvän aikaa vähintään 2-lokeroautotekniikalla keräystä.

Keräysjärjestelmien kehittäminen

Kuljetusyritykset ovat uusineet kalustoaan jätehuoltomääräyksiin sopiviksi. Kaluston uusiminen on vain osa kehitystä ja palvelumuodot asiakkaan näkökulmasta eivät ole kehittyneet.

Energiajätteestä lajitellaan tällä hetkellä laituskäsittelyssä muovi erikseen, joten kaikilla alueen kiinteistöllä on muovinkeräys. Erotellun muovin puhtaus on yhtä hyvä kuin muovin erilliskeräyksessä. Aloitettu vapaaehtoinen muovin keräys ei siis edistä kierrätysastetta ja tuo asukkaalle lisämaksuja. Muovin keräys aloitetaan 2023 Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen alueella, koska se tulee jätelainsäädännön mukaan pakolliseksi.

Pienemmissä kunnissa vapaaehtoinen lajittelu ei ole yleistynyt, ilmeisesti hinnan takia.

Jätehuoltoviranomaisen aloitteita esimerkiksi lukituksen uudistamiseksi ja yhteisestä lukitusjärjestelmästä ei saatu käytäntöön kuljetusyritysten kanssa. Alueen

yhtenäinen lukitus tulee käyttöön Salpakierron hallinnoimana, kun pakkausjätteet siirtyvät Salpakierron kuljettamaksi.

Salpakierto (silloinen Päijät-Hämeen jätehuolto Oy) käynnisti jo 2014 laajan yhteistyöprojektin biojätteen erilliskeräyksen kehittämiseksi. Hanke pysähtyi siinä vaiheessa, kun kuljetusliikkeiden olisi pitänyt käynnistää toimet. Kun biojätteen keräys säädettiin Salpakierron kuljettamaksi, biojätteen erilliskeräyskokeilu päästiin aloittamaan Salpakierron kilpailuttamana pilottina Lahden alueella 1.5.2020.

Pakkausjätteiden kilpailutus

Kaksilokeroauto sopii seka- ja energijätteen keräämiseen omakotialuilta mutta ei muovin ja kartongin keräämiseen, koska volyymit ovat suuremmat. Uusissa Salpakierron pakkausjätteen kilpailutuksissa yksilokeroauto tulee täyteen. Jos kilpailutus olisi tehty kaksilokeroautoille, niin niitä pitäisi olla yhtä monta kuin yksilokeroita, koska jätemäärä on sama. Tällöin ylimääräiset välityhjennykset olisivat aiheuttaneet ylimääräisiä päästöjä. Nykyisellä kunnan kilpailuttamalla pakkausjätteen mallilla voidaan ajaa isot massat yhteen autoon ja ajaa vain yksi tyhjennyskäynti.

Salpakierron kuljettamissa pakkausjätteissä pakkaavassa jäteautossa on nosturi, joten myös syväkeräysastiat voidaan kerätä samaan autoon. Nykyisin nosturilla varustettuja pakkaavia jäteautoja ei alueella ole ja astiat ajetaan erillisellä lava-autolla. Lava-autossa ei ole pakkaavaa osaa ja siksi kuljetetaan ilmaa. Lisäksi pisteitä on niin vähän, että keräysreitit ovat tehottomia ja syväkeräys on ollut asiakkaalle hyvin kallista.

Asiavirhe / väärä johtopäätös 20:

Sivulla 7: *”Kunnan järjestämässä kuljetuksessa hintaohjauksella voidaan ohjata asukkaita lajittelemaan jätteitä tehokkaammin. Kierrätettävien materiaalien tehokas laitosmaisen lajittelun kehittäminen edellyttää kunnan järjestämää kuljetusta.”*

Perustelu: Hintaohjaus toimii molemmissa kuljetusjärjestelmissä ja on jo käytössä. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa hintaohjaus toimii jätteenkäsittelyhintojen (€/t) kautta, mitkä jätelausuntamäärä määrittelee jätetaksassa. Tämä näkyy myös jätehuoltoviranomaisen omassa selvityksessä mm. sivulla 14, kun katsotaan eri yritysten jäteastioiden käsittelymaksujen keskiarvohintaa. Näin ollen kuljetusjärjestelmämuutos ei tuo muutosta hintaohjaukseen.

Kierrätettävien materiaalien tehokas laitosmaisen lajittelun kehittäminen ei edellytä kunnan järjestämää kuljetusta, sillä kuljetusjärjestelmällä ei ole merkitystä jätteen määrään ja kertymisnopeuteen. Kuljetusjärjestelmästä riippumatta kotitalouksissa muodostuu samat jätteet samalla tahdilla. Koska kuljetusjärjestelmän muutoksella ei ole merkitystä jätemäärään eikä sen muodostumisnopeuteen, molemmissa kuljetusjärjestelmissä jätteet kerätään lähes vastaavilla keräyssykleillä. Molemmissa kuljetusjärjestelmissä jätteet on myös toimitettava kunnan osoittamaan paikkaan, jolloin kuljetusjärjestelmästä riippumatta samat jätteet päätyvät samaan käsittelypaikkaan, mitkä määritellään jätehuoltomääräyksissä.

Selvityksen alueella (nykyinen sopimusperusteinen kuljetus) käsittelyhinnoissa on merkittäviä eroja, joihin ei ole selitystä. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa käsittelyhinnat ovat läpinäkyviä ja kaikille samoja astiakoon mukaan.

Jätteenkäsittelyn kehittämisen näkökulmasta asiaa on selvitetty kohdassa:

- Alueilta, joissa biojäte erilliskerätään, voidaan sekajäte kunnan järjestämässä kuljetuksessa ohjata lajittelulaitokseen, jossa saadaan erilleen jätteessä vielä olevat materiaalihyödynnettävät jakeet. Kiinteistön haltijan järjestelmässä tämä ei ole mahdollista, sillä samoihin kuormiin kerätään sekajätteet alueilta, joissa erilliskerätään biojäte ja niiltä alueilta, joissa biojätettä ei erilliskerätä. (s. 23)

Nykyisessä järjestelmässä kuormassa on sekaisin kunnan vastuu jätteitä ja yritystoiminnan jätteitä ja käsittelijä ei voi vaikuttaa kuormiin mitenkään. Viestintää ja tiedotusta ei myöskään voida kohdentaa väärinlajittelussa alueellisesti, koska ei ole mitään tietoa mistä kuormat tulevat.

Asiavirhe / väärä johtopäätös 21:

Sivulla 7: " Nykyisessä järjestelmässä jätteenkuljetukseen liittymättömien kiinteistöjen suuri osuus aiheuttaa roskaantumista ja lisää jätteiden hävittämistä polttamalla."

Perustelu: Jos jätehuoltoviranomainen on havainnut roskaantumista tai jätteiden luvaton hävittämistä polttamalla, jätehuoltoviranomaisen tulee ilmoittaa asiasta valvontaviranomaiselle, jonka tulee puuttua asiaan. Tämä koskee molempia kuljetusjärjestelmiä, eikä kuljetusjärjestelmän muutoksella ole suoraan vaikutusta yksittäisten jätteiden epäasialliseen käsittelyyn tai roskaamiseen.

Aiemmassa Ramboll Finland Oy:n laatimassa kuljetusjärjestelmäselvityksissä on selvitetty roskaamista ja jätteiden luvaton polttamista kiinteistöillä, jolloin tuli ilmi kaksi tapausta tarkasteluvuoden aikana, missä

ympäristö-, terveys- tai jätehuoltoviranomainen on antanut huomautuksen. Samana vuonna kuljetusyritysten toimesta suoritettiin yhteensä 1 049 625 tyhjennystapahtumaa, jolloin roskaantumista on huomautettu 0,00019 % tyhjennystapahtumista. Tämä on erittäin marginaalinen määrä, eikä kuljetusjärjestelmällä ole siihen merkitystä.

Yritysten reklamaatioprosentti ei kuvaa alueen roskaantumistilannetta. Yrityksillä ei ole tietoa metsien ja yleisten alueiden roskaantumisesta tai jätteiden päätymisestä muiden asukkaiden roskiksiin tai tienvarsiroksiksiin.

Kun jätteenkuljetukseen liittymistä saadaan korkeammaksi kunnan järjestämässä kuljetuksessa esimerkiksi levähdyspaikkojen roskaantuminen vähenee ilman viranomaispakkoa.

Jätelain perusteluissa (HE 199/2010) todetaan: Tällaiseen runsaasti aikaa vaativaan valvontaan ei kuntien viranomaisilla käytännössä ole mahdollisuuksia. Valvonnan puute on johtanut vapaamatkustukseen kuten jätteiden omatoimisen polton ja laittomien kaatopaikkojen yleistymiseen sekä alueellisten vastaanottoaika- ja tienvarsien levähdyspaikkojen jätteenkeräyspaikkojen väärinkäyttöihin. Roskaantuminen on siis kytköksissä jätteenkuljetukseen liittymisasteeseen.

Asiavirhe / väärä johtopäätös 22:

Sivulla 7: "Kunnan järjestämän kuljetuksen keskitetty kilpailutus ja optimoitu reititys alentaa CO2 päästöjä."

Perustelu: Keskitetty kilpailutus ja optimoitu reititys voi hieman alentaa alueella muodostuvia liikenteen CO2-päästöjä, mutta se edellyttää riittävää osaamista kilpailutuksessa sekä vaikutus on marginaalinen ja spekulatiivinen. Aiemman Ramboll Finland Oy:n laatiman jätteenkuljetusjärjestelmäselvityksen mukaan jätteenkuljetuksen liikennesuorite on ainoastaan 0,0316 % kaikesta liikennesuoritteesta tarkastelualueella, jolloin jätteenkuljetuksesta saatavat päästövähennykset ovat marginaalisia. Nykyisessä kiinteistön haltijan järjestämässä jätteiden kuljetuksessa alueen yritykset hyödyntävät esimerkiksi sähkö- ja kaasuautoja, mutta viimeaikaiset kunnan järjestämät kilpailutukset (mm. pakkausmuovi ja kartonki) eivät ole edellyttäneet kaasu- tai sähköautoja eivätkä monilokerokalustoa. Näin ollen keskitetyn kilpailutuksen mahdollisia CO2-päästöihin vaikuttavia hyötyjä ei ole viranomaisen toimesta osattu hyödyntää alueella.

Lisäksi tulee muistaa, että jätelain mukaan kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus ei saa aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle eikä ympäristölle. Kaikki nykyisellään kiinteistön haltijan järjestämässä jätteiden kuljetuksessa käytettävä kalusto täyttää ajoneuvoille asetetut päästövaatimukset eivätkä ne aiheuta terveys tai ympäristöhaittaa, saati vaaraa. Näin ollen spekulatiivisilla arvioilla CO2-päästöistä eri kuljetusjärjestelmissä ei ole merkitystä kuljetusjärjestelmän valinnan kannalta.

Viranomaisen selvityksessä esitetty arvio perustuu kuljetusyritysten Rambollilta tilaamaan raporttiin: Alueen kuljetusyritykset tilasivat vuonna 2016 selvityksen Ramboll Oy:lta. Selvityksessä kerrotaan, että alueen nykyisten toimijoiden reitit ovat tehokkaat, mutta kunnan järjestämässä järjestelmässä kuljetukset voivat lähtökohtaisesti jonkin verran tehostua yhdyskuntajätteiden osalta, koska kuljetukset voidaan reitittää tehokkaammin kunnan järjestämässä kuljetuksessa. (s.25)

Viimeisimmissä kilpailutuksissa ei ole määritelty käytettävää kalustoa vaan päästövähennys on toteutettu polttoainevelvoitteen kautta (Laki puhtaista ajoneuvoista 740/2021). Tämä lisää pienten yritysten mahdollisuutta osallistua kilpailutukseen olemassa olevalla kalustolle ympäristöystävällisyydestä tinkimättä.

Asiavirhe / väärä johtopäätös 23:

Sivulla 7: "Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa on edullisemmat hinnat kuin nykyisessä kuljetusjärjestelmässä."

Perustelu: Tämä väite ei pidä paikkansa ja on täysin spekulatiivinen. Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen laatimassa selvityksessä ei esitetä, mikä tyhjennysmaksu olisi kunnan järjestämässä jätteen keräyksessä. Nykyisessä kiinteistön haltijan järjestämässä jätteidenkuljetusjärjestelmässä jätteen tyhjennyspalveluiden hinnoittelu perustuu jätelain aiheuttamisperiaatteeseen, yritysten tuotantorakenteisiin (mm. muut tyhjennyspisteet ja reittitehokkuus), eri kohteiden keräysolosuhteisiin (mm. astiasijoittelu ja asioiden tyhjentämiseen kuluva aika), alueiden yhdyskuntarakenteeseen (mm. asukasmäärät ja -tiheys, kuljetusmatkat) ja markkinatalouteen (mm. astioiden kilpailutus, kampanjat ja jäsenedut). Jos järjestelmä muuttuisi kunnan järjestämäksi jätteenkuljetukseksi, osalla asukkaista hinnat nousisivat ja osalla laskisivat. Hinnoitteluun asukas ei kuitenkaan pystyisi enää itse vaikuttamaan mm. kilpailuttamalla palveluntarjoajan.

Selvityksessä lasketut vuosikustannukset perustuvat julkiseen jätetaksaan ja kuljetusyritysten ilmoittamiin hintoihin vuonna 2021. Selvityksen perusteella Salpakierron kilpailuttama jätteenkuljetus oli asukkaalle edullisempaa kuin tarkastelualueen sopimusperusteisessa kuljetuksessa.

Asiavirhe / väärä johtopäätös 24:

Sivulla 7: "Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa palvelut ovat tasa-arvoiset kaikille kuntalaisille."

Perustelu: Kunnan järjestämässä jätteiden kuljetuksessa palvelut eivät ole tasa-arvoisia kaikille, jos palveluiden hinnoittelu ei noudata aiheuttamisperiaatetta ja kaikilla kiinteistöillä on sama hinta. Silloin kiinteistön haltijat, joiden jätteet voidaan kerätä tehokkaammin (mm. tiheä asutusalue, lyhyet kuljetusmatkat ja taloyhtiöt) maksavat jätteenkeräysmaksussaan sellaisten asukkaiden jätteen kuljetusmaksuja, mitkä eivät ole muodostuneet heillä.

Jätelain mukaan kunnan järjestämässä kuljetuksessa kunnan sisällä jätemaksun tulee olla sama, jos jäteastioita ei punnita. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa asukkaat voivat vaikuttaa tyhjennysmaksuun kompostoimalla biojätteen ja kierrättämällä pakkausjätteen. Tällöin jätemäärä pienenee ja tyhjennysväliä voi pidentää.

Jätteen tuottoon perustuva hinnoittelu parantaa kierrätysastetta paremmin kuin, Rambolin selvityksessä perusteltu malli, jossa merkittävä osa asukkaan jätteenkuljetuksen kustannuksista haja-astusalueella on jätteen kuljetuskustannuksia.

Suomessa on tutkittu erilaisia pay as you throw -mallien (PAYT) käyttöönottoa. Suomessa käytössä oleva kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus on merkittävä este PAYT-mallin laajamittaiselle käyttöönotolle (Punnitukseen perustuva kotitalouksien jätemaksujärjestelmä YMPÄRISTÖMINISTERIÖN JULKAISUJA, 2019:1)

Viranomaisen selvityksen perusteella kuljetushinnan vaihtelu ei perustu aiheuttamisperiaatteeseen nykyisellä sopimusperusteisen kuljetuksen alueella.

Hallinto-oikeus arvioi jätehuoltoviranomaiseen aiempaa selvitystä seuraavasti (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2): Kun lisäksi otetaan huomioon, että hintavertailun perusteella hintavaihtelu oli melko suurta, eivätkä hintavaihtelut perustu yksinomaan aiheuttamisperusteeseen, ei jätelautakunnan päätöksenteon tueksi käytössä olleen selvityksen perusteella voida varmistua siitä, että alueella on jätteen kuljetuspalveluja tarjolla kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin. Tällä kertaa yritykset ilmoittivat kuljetushintojen vaihteluiden syyksi:

- Hinnoitteluperusteet ovat yhtiön liikesalaisuuksia.
- Alueella toimii useita kuljetusyhtiöitä ja kuten terveessä kilpailutilanteessa yleensäkin, hinnat muodostuvat markkinaperusteisesti.
- Lähtökohtaisesti ei muuta syytä.

Asiavirhe / väärä johtopäätös 25:

Sivulla 7: *"Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa neuvonta tehostuu ja asukkaiden asiointi helpottuu, kun kaikki palvelut voi tilata samasta paikasta."*

Perustelu: Kyseessä on selvityksen laatijan oma mielipide. Samanaikaisesti voidaan väittää, että neuvonta heikkenee ja asiointi vaikeutuu, koska asukkaat eivät ole enää yhteydessä suoraan kuljetuksia suorittavaan tahoon vaan neuvonta ohjataan keskitetysti tyhjennyksiä toteuttavan yrityksen ulkopuolelle. Silloin neuvonnassa ei välttämättä tiedetä juuri paikallista tilannetta eikä kohdekohtaisia yksityiskohtia. Neuvonnan tehokkuus ja asioinnin helppous onkin subjektiivinen kokemus, eikä kuljetusjärjestelmiä voida yksiselitteisesti määrittää paremmuusjärjestykseen sen perusteella. Neuvonnan tehokkuutta ja asioinnin

helppoutta arvioitaessa tulee ottaa huomioon mm. ongelma/asia, mihin neuvontaa tarvitaan, käytettävä asiointikanava sekä asioijan oma asiantuntemus ja asiointikanavien käyttövalmius.

Asiakkaat eivät ole nykyjärjestelmässä yhteydessä suoraan kuljetuksia suorittavaan tahoon (jätteenkuljettaja) vaan yrityksen asiakaspalveluun. Salpakierron asiakaspalvelulla on vastaava järjestelmä asiakaspalvelutilanteisiin. Tällä hetkellä osalla yrityksistä on maanlaajuinen asiakaspalvelu, jolla ei ole paikallistuntemusta.

Suuri osa Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen neuvontatarpeista liittyy jätteenkuljetukseen liittymiseen, jota kuljetusyritykset eivät voi antaa, jos asiakas ei ole yhteydessä.

Suurempien kiinteistöjen osalta yhden luukun palvelun vaivattomuus jätehuoltopalveluissa korostuu, kun kerättäviä jätelajeja on useampi.

Asiavirhe / väärä johtopäätös 26:

Sivulla 7: *"Nykyinen jätteenkuljetusjärjestelmä ei luo tarpeeksi vakaata ympäristöä kuljetusyritysten investoinneille ja kehittämiselle. Uusien yritysten tuleminen markkinoille muutoin kuin yritysostojen kautta on vaikeaa tai lähes mahdotonta."*

Perustelu: Väite tarpeeksi vakaasta toimintaympäristöstä investoinneille ja kehittämiselle ei pidä paikkansa, sillä alueen yritykset investoivat jatkuvasti mm. kalustoon. Epävakaa toimintaympäristö investoinneille ja toiminnan laajamittaisemmalle kehittämiselle on seurausta siitä, ettei kuljetusjärjestelmäpäätöstä ole saatu tehtyä riittävillä valmisteluilla, mikä olisi rauhoittanut epävarmuuksia kiinteistön haltijan järjestämän kuljetusjärjestelmän ympärillä. Viimeisimmässä jätteenkuljetusjärjestelmän valintaa käsitelleessä korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä (KHO:n Muu päätös 2476/2019) KHO ei kumonnut HaO päätöksestä tehtyä valitusta millään jätelakiin kirjatulla juridisilla perusteilla, vaan kyse on KHO:n mukaan ollut näytöstä/selvityksestä ja sen puutteellisuudesta. Sen mukaan edellisessä lautakuntapäätöksessä, missä kuljetusjärjestelmäksi valittiin kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetusjärjestelmä, Ramboll Finland Oy:n laatimasta selvityksestä ei annettu kaikille kiinnostuneille mahdollisuutta saada tietoa ja lausua mielipiteettään jätelain 38 §:ssä tarkoitetulla tavoin. Päätöstä ei myöskään perusteltu riittävästi hallintolain 45 §:n 1 momentin mukaan eli päätöksen perusteluissa ei ollut yksityiskohtaisemmin esitetty, millä perusteella lautakunta on päättänyt pitämään Ramboll Finland Oy:n laatimaa selvitystä luotettavampana kuin virkatyönä laadittua selvitystä. Myöskään aiemmin käytettävissä olleissa jätteenkuljetusjärjestelmäselvityksissä, eikä myöskään nykyisessä Lahden seudun jätelautakunnan laatimassa selvityksessä, tarkasteltu riittävän kattavasti kuntien välisiä yhdyskuntarakenteeseen liittyviä eroja tai eri luonteisia alueita kuntien sisällä, kuten keskustaajamia ja niitä ympäröiviä maaseutumaisia alueita, eikä vertailtu sitä, miten kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle säädetyt edellytykset toteutuvat eri tyyppisillä alueilla. Asettamalla lausuntonne liitteenä olevan kuljetusjärjestelmäselvityksen julkisesti nähtäville ja varaamalla kaikille kiinnostuneille mahdollisuuden saada tietoa ja lausua mielipiteensä jätelain 38 §:ssä tarkoitetulla tavoin kuljetusjärjestelmäselvityksestä, jätelautakunnan on mahdollista tehdä päätös kiinteän jätteen kuljetusjärjestelmästä ottaen huomioon asian aikaisemmat käsittelyt Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa 11.5.2018 (18/0173/2) ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa 27.5.2019 (Muu päätös 2476/2019) sekä niissä esitetyt vaatimukset riittäville selvityksille ja päätöksentekoprosessille. Tämän mukainen päätöksentekoprosessi myös vakauttaisi toimintaympäristön polttokelpoisen jätteen keräyksen osalta ja mahdollistaisi entistä nopeammat investointisyklit ja laajamittaisemman keräystoiminnan kehittämisen.

Toimintaympäristö

Jätelain perusteluissa (HE 199/2010) todetaan, että kuljetusjärjestelmän muuttuminen kunnan päätöksellä tai pelkästään sen mahdollisuus heikentää jättekuljetusten sääntelyn ennakoitavuutta, mikä vaikeuttaa alan yrittäjien ja kiinteistön haltijoiden toiminnan suunnittelua.

Kuljetusjärjestelmä päätöksen valmistelu 2022

Lahden seudun jätelautakunta päätti kokouksessaan 29.9.2022/§ 28 pyytää mielipiteitä ja lausuntoja kuljetusjärjestelmästä. Kunnan on ennen 35 §:n 4 momentissa ja 37 §:ssä tarkoitetun päätöksen tekemistä tai muuttamista varattava kaikille, joiden oloihin päätöksenteolla on huomattava vaikutus, mahdollisuus saada tietoa ja lausua mielipiteensä asiasta. Vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta säädetään hallintolain (434/2003) 41 §:ssä.

Skallin mielipide ja kolmen suurimman kuljetusyrityksen mielipiteenä toimittama selvitys otetaan huomioon kuljetusjärjestelmäraportin jatkotyöstämisessä muiden mielipiteiden ja lausuntojen kanssa. Mielipiteet ja lausunnot ovat osa päätöksen liitemateriaalia ja ne tulevat jätelautakunnan käsittelyyn. Lisäksi Kuntaliitolta on pyydetty lausunto Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen päätöksenteon tueksi viranomaisen selvityksen sekä saatujen lausuntojen ja mielipiteiden lisäksi.

Jätelautakunnan 2017 päätöksen palauttaminen

KHO vahvisti päätöksessään hallinto-oikeuden päätöksen perustelut, joiden mukaan jätelain edellytykset eivät täyty. (KHO 27.5.2019 2730/1/18)

Jätelautakunta teki 2017 koskevassa päätöksessä päätöksen siirtyä kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen. HAO:n (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2) sekä KHO:n (KHO 27.5.2019 2730/1/18) päätökseen mukaan kumpikaan selvitys ei ollut riittävä, että jätelautakunta olisi voinut lain mukaan tehdä selvitysten perusteella päätöksen siirtymisestä kiinteistönhaltijan järjestämästä jätteenkuljetukseen.

Asiavirhe / väärä johtopäätös 27:

Sivulla 7 ja 8: *"Kunnan järjestämän kuljetuksen kilpailutuksissa huomioidaan eri kokoisten yritysten mahdollisuudet toimia markkinoilla." ja "Kunnan järjestämä jätteenkuljetus lisää kilpailua ja edistää markkinoiden toimivuutta."*

Perustelu: Kunnan kilpailuttamissa kuljetuksissa ei ole tullut uusia toimijoita alalle, vaan kuljetukset ovat keskittyneet pääosin suuremmille toimijoille. Kilpailutusprosessi on itsessään jo haasteellinen pienemmille toimijoille sekä toiminta luo epävarmuutta pienillä yrityksillä, koska koko liiketoiminta on katkolla sopimusurakoiden mukaisilla sykleillä, yleensä viiden vuoden välein. Käytännön kokemukset ja havainnot muualla Suomessa tukevat tätä. Esimerkiksi Kiertökapulan kilpailuttaessa vuonna 2019 kuljetuksia, alueelle ei tullut yhtään uutta toimijaa, mutta alueelta hävisi 2 vanhaa toimijaa.

Jätelain perustelujen (HE 199/2010) mukaan siirtyminen kunnan keskitetysti järjestämään kuljetukseen johti tutkimuksen mukaan keskimäärin 0,39 yrityksen poistumiseen asuinkiinteistöjen jätteenkuljetuksen toimialalta. Kunnan kilpailuttama kuljetus ei näyttäisi johtavan saalistushinnoitteluun eikä se myöskään näyttäisi suosivan suuria yrityksiä pienten yritysten kustannuksella. Selvityksessä käytetyt

hintatiedot pohjautuivat Kuntaliiton ”Tietoja kuntien jätehuollosta” -kyselyjen tuloksiin vuosina 2005—2008, joka on kattavin käytettävissä oleva aineisto jätteen kuljetushinnoista Suomessa.

Jätteenkuljetus on lahden seudun viranomaisen alueella käytännössä kolmen suuren yrityksen hallinnassa (mielipiteiden jättäjät). Kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa alueelle on käytännössä mahdoton tulla. Toisaalta kunnan järjestämässä kuljetuksessa alueelle on tullut 2 uutta yritystä.

Asiavirhe / väärä johtopäätös 28:

Sivulla 8: ”Nykyisessä jätteenkuljetusjärjestelmässä jätehuoltoon liittymistä ei ole pystytty edistämään alueella.”

Perustelu: Molemmissa kuljetusjärjestelmissä vastuu liittyä järjestettyyn jätteenkuljetukseen on kiinteistön haltijalla ja valvontavollisuus viranomaisilla. Jätelain 39§ mukaan, jätteen kuljettajan on vähintään neljännesvuosittain annettava sähköisesti muokattavassa muodossa ajantasaiset tiedot kunnan jätehuoltoviranomaiselle kiinteistöistä, joilta jätettä on 35 §:n tai 41 §:n 3 momentin mukaisesti noudettu, sekä jäteastioiden tyhjennyskerroista kiinteistöittäin ja jätelajeittain. Kuljetusjärjestelmästä riippumatta jätehuoltoviranomaisen tulee siis laatia seurantaan soveltuva rekisteri, millä liittymisastetta voidaan seurata ja rajallisia resursseja kohdentaa oikein. Jos viranomaisella on resurssipula, eikä hän pysty toteuttamaan hänelle osoitettuja viranomaistehtäviä, tulee jätehuoltoviranomaisen tehtäviin resursoida lisää henkilöstöä eikä näitä tehtäviä voi siirtää yksityisoikeudelliselle osakeyhtiölle.

Kuljetusjärjestelmään liittymisen edistäminen ei liity kuljetusrekisteriin, vaan resurssiin joka vaaditaan kehottamiseen ja liittämiseen. Jätelain perustelujen (HE 199/2010) mukaan kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kiinteistöjen liittyminen kuljetusjärjestelmään ja jätteen määränpää sen sijaan varmistuvat ilman erityisiä toimenpiteitä kuljetusten järjestämisen yhteydessä. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa liittyminen tapahtuu keskitettyyn järjestelmään yhden asiakaspalvelun kautta.

Jätelautakunta on tehnyt liittymisseurantaa kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetuksen alueella Asikkalassa 2017–2019. Liittymisehotus lähetettiin 3 494 kiinteistölle. Koko prosessiin kirjeiden lähettämisestä, hallintopakopyyntöjen lähettämiseen ympäristönsuojeluviran-omaisille tulee menemään noin 19 henkilötyökuukautta jätehuoltoviranomaisen resurssista yhden kunnan osalta. Jätehuoltoviranomainen teki hallintopakopyynnön Asikkalan kunnan ympäristöviranomaiselle näiden noin 1 400 kiinteistön osalta, joiden asukkaat ja omistajat ovat vastaanottaneet kirjeen, mutta eivät ole hoitaneet jätehuoltoaan kuntoon. Asikkalan kunnan laskelmien mukaan nykyisellä resurssilla, jos kyseisiin kiinteistöihin kohdistetaan kunnan ympäristön-suojeluviranomaisen resurssista neljäsosa, hallintopakkojen käsittely veisi 50 vuotta.

Asiavirhe / väärä johtopäätös 29:

Sivulla 8: ”Nykyisessä jätteenkuljetusjärjestelmässä ympäristönsuojeluviranomaisten resurssit riittävät valvomaan vain yksittäisiä tapauksia.

Perustelu: Kuljetusjärjestelmämuutos ei muuttaisi millään tavalla ympäristönsuojeluviranomaisten

käytössä olevia resursseja. Tämä on viranomaiselle osoitettu tehtävä, jota ei voi antaa yksityisoikeudelliselle taholle. Kummassakaan jätteen kuljetusjärjestelmässä resurssit eivät riitä valvomaan kuin ainoastaan yksittäisiä tapauksia ilman riittävää resurssointia ja oikeanlaisia valvontatyökaluja, mitkä ovat kuljetusjärjestelmästä riippumattomia.

Ympäristönsuojeluviranomainen on kiinteistönhaltija järjestämässä jätteenkuljetuksessa ainut, joka voi liittää liittymättömät jätteenkuljetukseen. Jätelain perustelujen (HE 199/2010) mukaan kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kiinteistöjen liittyminen kuljetusjärjestelmään ja jätteen määränpää sen sijaan varmistuvat ilman erityisiä toimenpiteitä kuljetusten järjestämisen yhteydessä.

YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖS

Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että nyt lausunnoilla oleva kuljetusjärjestelmäselvitys ei täytä Hallintolain 31 §:n 1 momentin mukaisia vaatimuksia asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä.

Esitämme, että lausuntonne liitteenä oleva kuljetusjärjestelmäselvitys asetetaan julkisesti nähtäville ja varataan kaikille kiinnostuneille mahdollisuus saada tietoa ja lausua mielipiteensä jätelain 38 §:ssä tarkoitetulla tavoin myös liitteenä olevasta kuljetusjärjestelmäselvityksestä. Tämän jälkeen jätelautakunnan on mahdollista tehdä päätös kiinteän jätteen kuljetusjärjestelmästä ottaen huomioon asian aikaisemmat käsittelyt Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa 11.5.2018 (18/0173/2) ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa 27.5.2019 (Muu päätös 2476/2019) sekä niissä esitetyt vaatimukset riittäville selvityksille ja päätöksentekoprosessille.

Lahdessa 20.10.2022

Yksikönpäällikkö Akseli Syyrakki

Lassila & Tikanoja Oyj

Toimitusjohtaja Reijo Puranen

Hämeen kuljetuspiste Oy

Yksikönpäällikkö Pasi Halttunen

Remeo Oy

